

Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Κούταβου, Τ.Θ. 222, 28100 Αργοστόλι, Κεφαλονιά
Τηλ. & Fax: 26710 29258. E-mail: foreasainou@ath.forthnet.gr

ΠΡΟΛΗΨΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΑΙΝΟΥ

Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Αίνου ιδρύθηκε με το νόμο 3044/2002 (ΦΕΚ 197/27.8.2002) και έχει επιφορτιστεί με τη προστασία, διαχείριση, ανάδειξη και την εν γένει αειφόρο διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής του Εθνικού Δρυμού Αίνου. Ο Φορέας διοικείται από 9μελές Δ.Σ. που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής, έχει τριετή θητεία και αποτελείται από ειδικούς επιστήμονες, καθώς και εκπροσώπους υπουργείων, της τοπικής αυτοδιοίκησης, τοπικών φορέων και περιβαλλοντικών οργανώσεων. Πρόεδρος του Δ.Σ. του Φορέα είναι η Καθηγήτρια του Τμήματος Βιολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών, κ. Γεωργία Καμάρη, η οποία συμμετέχει στο Δ.Σ. του Φορέα από το 2003 ως ειδική επιστήμονας.

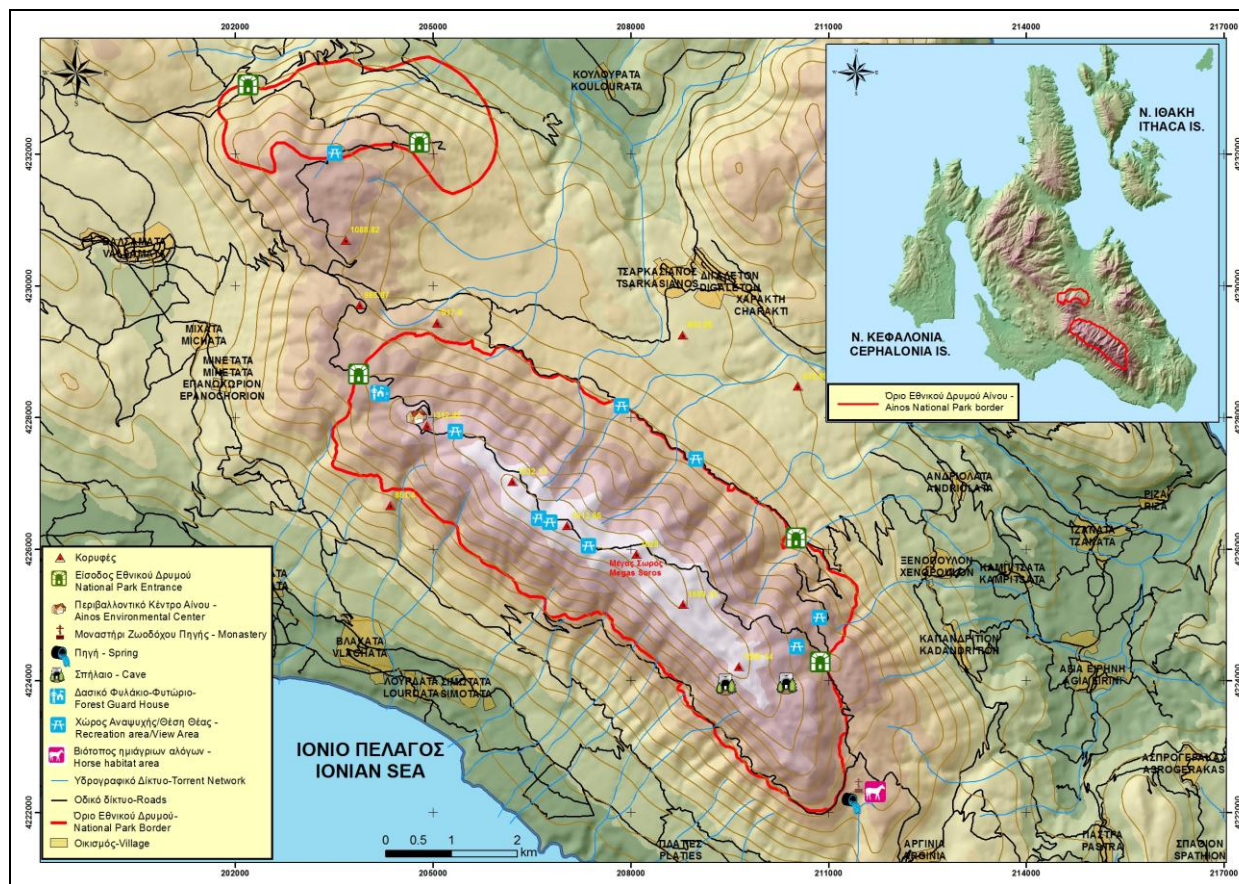
Ο Εθνικός Δρυμός Αίνου (Εικόνα 1) είναι ένα οικοσύστημα με μεγάλη οικολογική αξία και βρίσκεται στην ΝΑ πλευρά της Κεφαλονιάς. Η συνολική έκταση του πυρήνα είναι 28.620 στρέμματα και το μέγιστο υψόμετρο ανέρχεται σε 1628 m, το οποίο αποτελεί ταυτόχρονα και το μεγαλύτερο σε όλα τα Ιόνια Νησιά. Ο πυρήνας συνίσταται από δύο περιοχές, ανεξάρτητες αλλά γειτονικές: τον Αίνο ή Μεγάλο Βουνό (23.160 στρέμματα) και το Ρούδι (5.460 στρέμματα). Η οροσειρά του Αίνου αποτελεί τον κύριο ορεινό κορμό της Κεφαλονιάς και έχει ΒΔ-ΝΑ κατεύθυνση. Κύριο χαρακτηριστικό του είναι το δάσος της Κεφαλληνιακής Ελάτης (*Abies cephalonica*), το οποίο είναι το μοναδικό στην περιοχή των Ιονίων Νήσων και για την προστασία του οποίου ιδρύθηκε το 1962 ο Εθνικός Δρυμός.

Σε αναγνώριση της σπουδαιότητάς του, ο Εθνικός Δρυμός Αίνου έχει χαρακτηριστεί, σε διεθνές επίπεδο, ως Ευρωπαϊκό Βιογενετικό Απόθεμα, έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Ειδικών Ζωνών «Natura 2000» και στο δίκτυο των Ειδικής Προστασίας Περιοχών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την προστασία της ορνιθοπανίδας. Ταυτόχρονα με την κήρυξή του ως Εθνικού Δρυμού ορίστηκε και ως Καταφύγιο Άγριας Ζωής.

Υπεύθυνοι φορείς για τη διοίκηση και διαχείριση του Δρυμού είναι ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Αίνου, καθώς και η Διεύθυνση Δασών Κεφαλληνίας.

ΕΤΠΑ
Ευρωπαϊκή Ένωση

Εικόνα 1. Η περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Αίνου ν. Κεφαλονιάς

ΕΤΠΑ
Ευρωπαϊκή Ένωση

Στην ευρύτερη περιοχή του Εθνικού Δρυμού Αίνου έχουν κατά το παρελθόν ξεσπάσει πολλές πυρκαγιές οι οποίες απείλησαν τον Εθνικό Δρυμό, ενώ έχουν κάψει και μεγάλο τμήμα του. Η προστασία του Εθνικού Δρυμού αποτελεί κυρίαρχο μέλημα του Φορέα Διαχείρισης, ο οποίος με τα όσα μέσα και προσωπικό διαθέτει συμβάλλει στην προσπάθεια πρόληψης πυρκαγιών σε συνεργασία και με άλλους φορείς (Πυροσβεστική, Πολιτική Προστασία, Εθελοντικές Ομάδες Δασοπυρόσβεσης, Διεύθυνση Δασών).

Η αποτελεσματική επόπτευση-φύλαξη της προστατευόμενης περιοχής εξασφαλίζεται μέσα από την κατάρτιση και υλοποίηση ενός προγράμματος επόπτευσης-φύλαξης που έχει ως στόχο την καθημερινή παρουσία μελών του προσωπικού φύλαξης του Φορέα εντός της προστατευόμενης περιοχής. Το πρόγραμμα εντατικοποιείται την καλοκαιρινή περίοδο με την πρόληψη εποχιακού προσωπικού και τη συμμετοχή εθελοντών. Επίσης, καθώς η αρμοδιότητα της αντιπυρικής προστασίας διασπάται μεταξύ πολλών υπηρεσιών (π.χ. Δασική Υπηρεσία, Πυροσβεστική Υπηρεσία κ.α.), επιδιώκεται, η ενεργή συνεργασία και ο συντονισμός με τις συναρμόδιες υπηρεσίες για τη συγκεκριμένη δράση. Η εξασφάλιση της τήρησης των κανονισμών λειτουργίας της προστατευόμενης περιοχής συνδράμει σημαντικά στην αποτελεσματική προστασία και διαχείρισή της.

Για την εξυπηρέτηση των παραπάνω στόχων, το πρόγραμμα επόπτευσης-φύλαξης προβλέπει την ύπαρξη δύο βάρδιών κατά την θερινή αντιπυρική περίοδο (01.05 – 31.10). Το προσωπικό φύλαξης εποπτεύει για πυρκαγιές είτε από σταθερές θέσεις (θέσεις με δυνατότητες πανοραμικής επόπτευσης με τη χρήση κιαλιών) είτε σε κινούμενα περίπολα. Με την ολοκλήρωση της βάρδιάς του, το προσωπικό φύλαξης συμπληρώνει ημερήσια αναφορά, η οποία περιλαμβάνει όλα τα συμβάντα που καταγράφηκαν, τις ενέργειες που υλοποιήθηκαν για την αντιμετώπισή τους, καθώς και στατιστικά στοιχεία από τη διακίνηση επισκεπτών (αριθμός ατόμων, εθνικότητα κ.λπ.). Οι ημερήσιες αναφορές παραδίδονται στον υπεύθυνο της φύλαξης, ο οποίος είναι μέλος του επιστημονικού προσωπικού του Φορέα με ειδικότητα ΠΕ Δασολόγου και με τον οποίο το προσωπικό φύλαξης είναι πάντα σε στενή επικοινωνία και συνεργασία. Σε περίπτωση πυρκαγιάς στην περιφερειακή ζώνη ή στο πυρήνα του Εθνικού Δρυμού, ο υπεύθυνος για τη φύλαξη θα ενημερώσει το Συντονιστή του Φορέα και θα δρομολογήσει, περαιτέρω ενέργειες, π.χ. επίσημη ενημέρωση των συναρμοδίων για την Επόπτευση-Φύλαξη υπηρεσιών (Περιφέρεια, Πυροσβεστική, Πολιτική Προστασία, Δασική Υπηρεσία). Παράλληλα όλο το προσωπικό του Φορέα θα συμβάλλει βοηθητικά στις προσπάθειες κατάσβεσης της πυρκαγιάς από το Πυροσβεστικό Σώμα και θα προστατεύσει τους επισκέπτες που θα βρίσκονται την ώρα της πυρκαγιάς εντός του Εθνικού Δρυμού.

Η Δράση «Επόπτευση-Φύλαξη προστατευόμενης περιοχής» που αναπτύσσεται από το Φορέα Διαχείρισης, θα ενισχυθεί περαιτέρω από πλευράς υποδομών με τα κάτωθι:

ΕΤΠΑ
Ευρωπαϊκή Ένωση

- 1. Προμήθεια οχήματος 4x4:** Ο Φορέας μέχρι σήμερα διαθέτει ένα μεγάλο όχημα 4x4 με κιβωτάμαξα, το οποίο έχει μεν αυξημένες μεταφορικές ικανότητες σε προσωπικό και εξοπλισμό, δεν είναι όμως δυνατό από μόνο του να καλύψει τις αυξημένες ανάγκες επόπτευσης-φύλαξης της περιοχής ευθύνης από το προσωπικό του Φορέα, κυρίως όταν αυτές θα εξυπηρετούνται από δύο βάρδιες. Επιπλέον, η επιλογή ενός μικρότερων διαστάσεων οχήματος θα αυξήσει την ευελιξία και θα διευκολύνει την προσβασιμότητα σε δύσβατες περιοχές, γεγονός που συχνά αντιμετωπίζεται ως πρόβλημα με το μεγάλο όχημα. Ο Φορέας, λοιπόν, θα προβεί σε προμήθεια ενός επιπλέον οχήματος 4x4 κυρίως για τις ανάγκες φύλαξης (Ιούλιος 2012). Σημειώνεται ότι το όχημα θα είναι τεσσάρων θυρών και θα φέρει κινητήρα πετρελαίου του οποίου ο κυβισμός του δεν θα ξεπερνά τα 2.000 κ. εκ. Στα πλαίσια της χρηματοδότησης του Φορέα Διαχείρισης από το Πράσινο Ταμείο, προβλέπεται η αγορά μία αντλίας νερού, η οποία θα ενσωματωθεί στο αγροτικού τύπου όχημα του Φορέα και θα συμβάλει στην πρόληψη των δασικών πυρκαγιών με την μείωση του χρόνου της πρώτης επέμβασης περιστατικών πυρκαγιάς στον Δρυμό.
- 2. Προμήθεια συστήματος ασύρματης επικοινωνίας:** Για τον καλύτερο συντονισμό του προσωπικού φύλαξης του Φορέα κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας του, τόσο μεταξύ τους, όσο και με άλλες αρχές (Πυροσβεστική κ.λπ.) κυρίως κατά τις κρίσιμες αντιτυρικές περιόδους, θα γίνει προμήθεια συστήματος επικοινωνίας μέσω ασυρμάτων. Το σύστημα αυτό θα δίνει τη δυνατότητα επικοινωνίας, τόσο μεταξύ πεζοπόρων και οδικά κινούμενων ατόμων, αλλά και τη δυνατότητα κεντρικού τους συντονισμού από την έδρα του Φορέα Διαχείρισης στον Αργοστόλι. Επίσης θα επιτρέπει την άμεση ενημέρωση του υπεύθυνου φύλαξης και της διεύθυνσης του Φορέα, καθώς και των λοιπών αρμόδιων αρχών για οποιοδήποτε συμβάν πυρκαγιάς εντός της περιοχής ευθύνης. Για τη λειτουργία του συστήματος, θα απαιτηθούν: αναμεταδότης που θα εγκατασταθεί στον Εθνικό Δρυμό Αίνου, 1 πομποδέκτης στα γραφεία του Φορέα, 5 φορητών ασυρμάτων για το πεζοπόρο προσωπικό, 2 σταθερών ασυρμάτων για τα οχήματα, κεραιών και βάσεων κεραίας για τα 2 οχήματα του Φορέα, συνοδών τροφοδοτικών και λοιπού μικρού εξοπλισμού.
- 3. Απαραίτητα μέσα (προσωπικό, εξοπλισμός, κ.λπ.) για την υλοποίηση της Δράσης:** Στην αντιτυρική προστασία και φύλαξη του Δρυμού συμμετέχουν μέχρι το 2015: Έξι μέλη του προσωπικού του Φορέα (1 ΠΕ Βιολόγος, 1 ΠΕ Δασολόγος, 1 ΠΕ Γεωπόνος, 1 ΤΕ Δασοπόνος, 2 ΔΕ Ειδικοί Δασικής Προστασίας), για δώδεκα μήνες/έτος, πέντε μέλη του προσωπικού του Φορέα (1 ΤΕ Δασοπόνος, 3 ΔΕ Ειδικοί Δασικής Προστασίας, 1 ΔΕ Επιμελητής-Ξεναγός Εθνικών Δρυμών και Χώρων Αναψυχής) για έξι μήνες/έτος (01.05-31.10) καθώς και εθελοντές. Ο εξοπλισμός της φύλαξης θα ενισχυθεί επίσης με υδατοδεξαμενές, σύστημα ασύρματης επικοινωνίας, κιάλια, φωτογραφικό εξοπλισμό, ματιισμό – εξοπλισμό

ΕΤΠΑ
Ευρωπαϊκή Ένωση

φύλαξης, συσκευές GPS, σύστημα γεωχωρικών δεδομένων (G.I.S.), μετεωρολογικό σταθμό.

Εικόνα 2. Εγκαταλειμμένο πυροφυλάκειο στην θέση: «Πάρκο κεραιών» σε υψόμετρο 1600 μέτρων

Στα μελλοντικά σχέδια του Φορέα Διαχείρισης είναι η εκπόνηση ενός ολοκληρωμένου συστήματος προστασίας του Εθνικού Δρυμού. Αρχικά, θα εκπονηθεί μια αντιπυρική μελέτη προστασίας, η οποία θα περιγράφει την υφιστάμενη κατάσταση και θα προτείνει μέτρα για τη βελτίωση των υποδομών και του εξοπλισμού και θα περιέχει έναν σχεδιασμό και μία οργάνωση των συντελεστών της προστασίας. Άλλες καινοτόμες δράσεις αποτελούν η επισκευή υφιστάμενων (Εικόνα 2) ή/και η ίδρυση νέων μόνιμων πυροφυλάκιων κατά θέσεις (π.χ. στις περιοχές του Φαγιά, στη Μελανίτσα, στη Χιονίστρα) που θα ενισχύσει την προστασία της περιοχής. Τα πυροφυλάκεια θα είναι εφοδιασμένα με κατάλληλο εξοπλισμό, ο οποίος θα αποτελείται από διόπτρες μεγάλης ισχύος, χάρτη κλίμακας 1:50.000 με συντεταγμένες, μεγάλο μοιρογνωμόνιο σε σταθερή βάση μαζί με στόχαστρο ή τοπογραφική πυξίδα και ασύρματο για την αναγγελία, και τέλος να είναι επανδρωμένα με προσωπικό του Φορέα. Τα οχήματα του Φορέα θα εφοδιαστούν με μέσα επικοινωνίας (ασυρμάτους) και όργανα (μετεωρολογικό σταθμό, πυξίδα, χάρτες).

ΕΤΠΑ
Ευρωπαϊκή Ένωση

Εικόνα 3. Υδατοδεξαμενες στον Εθνικό Δρυμό τσιμεντένιες (αριστερά), πλαστικές (δεξιά)

Στην περιοχή του Δρυμού υπάρχουν δεξαμενές δασοφυρόσβεσης (τσιμεντένιες, πλαστικές) (Εικόνα 3). Σκοπός του Φορέα είναι η προμήθεια και άλλων πλαστικών δεξαμενών. Θα πρέπει να πραγματοποιηθεί συντήρηση του οδικού δικτύου σε όποια σημεία η προσπέλαση των πυροσβεστικών οχημάτων είναι αδύνατη (Εικόνα 4). Το οποίο προσφέρει επιπλέον αντιτυρική θωράκιση και διάσπαση της συνέχειας της δασικής βλάστησης.

Εικόνα 4. Σημείο του δασικού οδικού δικτύου του Εθνικού Δρυμού που χρειάζεται άμεση συντήρηση (ΝΔ τμήμα του Εθνικού Δρυμού)

Στην περιφερειακή ζώνη του Εθνικού Δρυμού στο Κεφαλληνιακό ίδρυμα Ερευνών «Η ΕΥΔΟΞΟΣ» υπάρχει μία θερμική κάμερα καταγραφής περιστατικών πυρκαγιάς ή οποία ανήκει στην Περιφέρεια (Εικόνα 5). Ο Φορέας Διαχείρισης ιδανικό θα ήταν να διαθέτει πληροφοριακό και τηλεμετρικό σύστημα εντοπισμού θέσεων και καταγραφής εικόνων μέσω ψηφιακών καμερών. Το σύστημα του Φορέα θα βασίζεται στην τεχνολογία της Πληροφορικής και των Επικοινωνιών και να αποτελείται από υποσύστημα διαχείρισης γεωγραφικών δεδομένων και γραφικής απεικόνισής τους και υποσύστημα επικοινωνιών.

ΕΤΠΑ
Ευρωπαϊκή Ένωση

Οι πληροφορίες που θα διαχειρίζεται το σύστημα θα είναι χαρτογραφικά και γεωγραφικά δεδομένα, εικόνες βίντεο και γεωγραφικές θέσεις οχημάτων του Φορέα Διαχείρισης. Εναλλακτικά θα μπορούσε να εγκατασταθεί σύστημα αισθητήρων σε σημεία στο δάσος, ώστε να γίνεται παρακολούθηση τηλεμετρικά σημείων του δάσους που δεν έχουν άμεση πρόσβαση από δασικό δρόμο.

Μπορούν να πραγματοποιηθούν εργασίες διάσπασης της συνέχειας της δασικής βλάστησης (καλλιεργητικές επεμβάσεις ή απομάκρυνσης ξερών κλαδιών και καθαρισμοί), με μεγάλη προσοχή και όπου χρειάζεται σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Δασών, ώστε να ενισχυθεί η αυτασφάλεια του ελατοδάσους και η ταχεία ανεμπόδιστη και ακίνδυνη επέμβαση των επίγειων σωστικών μέσων, όταν και όπου εκδηλώνεται η πυρκαγιά, αλλά και μείωση του βαθμού του κινδύνου του ανθρώπινου δυναμικού που ασχολείται με την κατάσβεση. Ο Χάρτης με πληροφορίες πρόληψης των δασικών πυρκαγιών στην ευρύτερη περιοχή του Εθνικού Δρυμού παρουσιάζεται στην Εικόνα 6.

Εικόνα 5. Θερμική κάμερα στον Κεφαλληνιακό Ίδρυμα Ερευνών «Εύδοξος» στην ευρύτερη περιοχή του Εθνικού Δρυμού Αίνου.

Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Αίνου, συμπερασματικά με συνεχείς ελέγχους και περιπολίες συμβάλλει αποφασιστικά στην προστασία του Εθνικού Δρυμού από τις πυρκαγιές. Το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Αίνου είναι πάντα διαθέσιμο και πρόθυμο να παράσχει οποιαδήποτε πληροφορία για το σχέδιο φύλαξης του Εθνικού Δρυμού, καθώς και για το έργο προστασίας που επιτελεί. Για το σκοπό αυτό, μπορείτε να επικοινωνείτε στο Τηλ./Φαξ: 26710-29258 ή στο E-mail foreasainou@ath.forthnet.gr. Μπορείτε επίσης να επισκεφθείτε την έδρα του Φορέα στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Κουτάβου στο Αργοστόλι.

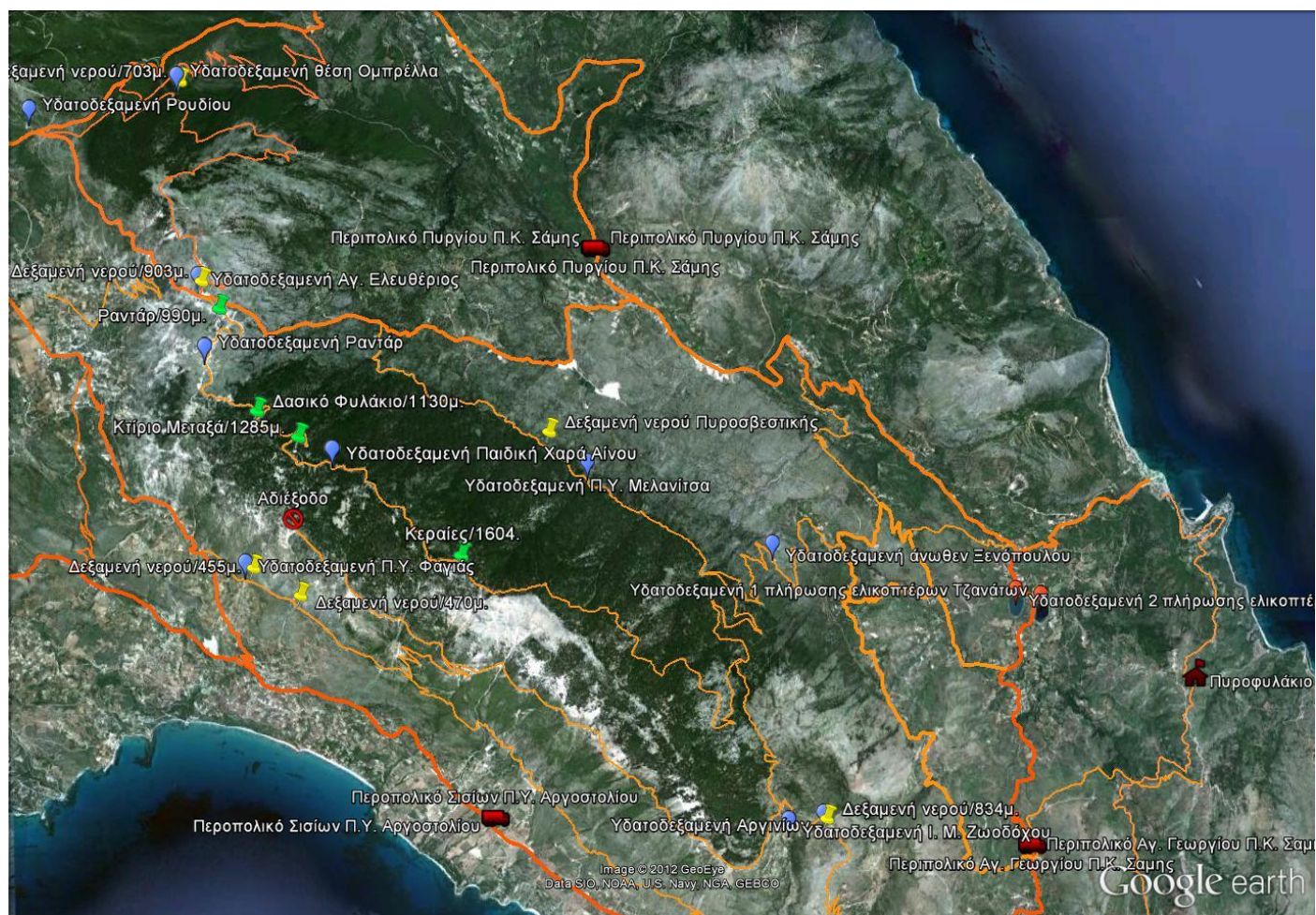
Δρ. Μιχάλης Ξανθάκης

Υπεύθυνος Επόπτευσης/Φύλαξης

Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Αίνου

ΕΤΠΑ
Ευρωπαϊκή Ένωση

Εικόνα 6. Σημαντικά σημεία που δείχνουν υποδομές πυρασφάλειας και το υφιστάμενο δασικό και εθνικό οδικό δίκτυο στην ευρύτερη περιοχή του Εθνικού Δρυμού Αίνου ν. Κεφαλονιάς

ΕΤΠΑ
Ευρωπαϊκή Ένωση